

روزنامه سیاسی، اجتماعی و فرهنگی صبح ایران
دوشنبه ۲۳ اسفند ۱۴۰۰ - ۱۱ شعبان ۱۴۴۳
سال بیست و چهارم - شماره ۶۴۴۷ - ۱۶ صفحه
قیمت: ۲۰۰۰ تومان

سرمقاله

قبل از «جهاد تبیین»

مفهوم درست تبیین را بدانیم

غلامرضا صادقیان
سردبیر

حقوق تبیین و جهاد تبیین در نوشته‌ها و کارهایی که با این نام انجام می‌شود، عموماً ناقص می‌شود که یک علت اصلی، تعبیر غلطی است که نویسندگان از تبیین دارند. متعاقب این عیب اساسی، عیوب دیگری هم دامنگیر بحث شده‌است، لذا حق است درباره خود این مبحث، تبیین درستی انجام گیرد.

تبیین یک اصطلاح فلسفی است اما آنچه به اسم تبیین در فضای مجازی یا منابر و تریبون‌ها انجام می‌شود، بیشتر نوعی توصیف و تأیید است و ارتباطی با مفهوم واقعی تبیین ندارد. البته تعبیر فلسفی تبیین، کف انتظاری است که از «جهاد تبیین» می‌رود اما همین کف نیز رعایت نمی‌شود و برخی نویسندگان ما درکی که از مفهوم تبیین دارند، صرفاً معنای ظاهری لغوی آن یعنی «بیان کردن» است!

تبیین در اصطلاح فلسفی، پاسخی است که تبیین‌کننده به پرسش از «چرایی نظریه» می‌دهد. مطابق یک خوانش، هر تبیین منطقی، حداقل‌هایی دارد، از جمله اینکه تبیین‌خواه باید نتیجه منطقی تبیین‌گرها باشد و در میان تبیین‌گرها نیز باید حداقل یک قانون عام داشته باشیم و یکی از آنها آزمون‌پذیر باشد و مقدمات آنچه در استنتاج خود به کار می‌گیریم باید صادق باشد یا از تأیید بالایی برخوردار باشد. مطابق خوانشی دیگر وقتی یک پدیده تبیین شده است که سلسله‌ای از علل که به رخداد پدیده تبیین‌خواه بینجامد، معرفی شده باشد.

تبیین و خوانش فلسفی، معرفت به یک نظریه دو نوع متفاوت توصیفی و تبیینی دارد. معرفت توصیفی، معرفت به «چه» (knowing that) است و معرفت تبیینی، معرفت به «چرایی» (knowing why). اگر به «چه» پاسخ داده شود، آن را توجیه (justification) کرده‌ایم که نتیجه آن «دانستن» است و اگر به «چرایی» پاسخ داده شود، آن را تبیین (explanation) کرده‌ایم که نتیجه آن «فهمیدن» است.

پس تبیین با بیان کردن صرف یا همان توصیف متفاوت است. تبیین با استدلال و بیان علت همراه است. در حوزه باورها و معارف منظور از تبیین طرح استدلال‌هایی معقول در پذیرفتنی بودن آن باورها و معارف است و در حوزه رخدادها، تبیین با بیان علل چرایی رخداد، ممکن می‌شود. در حیطه تبیین باورها و معارف باید استدلال‌های منطقی عرضه کنیم. اگر گزاره‌های ما علمی باشند، ضروری است در جمع مقدمات تبیین‌گر، استدلال‌ها از قوانین طبیعت بهره برده باشد. اما در مورد گزاره‌های غیر علمی، به عنوان نمونه احکام فقهی، استدلال‌ها می‌تواند از گزاره‌های متقن دیگری باشد.

در دو مثال، یکی علمی و یکی سیاسی از وقایع اوکراین، این تفاوت را توضیح بیشتری می‌دهم. وقتی در نظریه‌ای مدعی شویم «زمین به دور خورشید می‌گردد» کسی که به این نظریه باور دارد، اگر به چسبستی آن بپردازد، در حال توصیف نظریه است اما اگر پاسخ دهد که «چرا زمین به دور خورشید می‌گردد؟» آن صورت نظریه را تبیین کرده است. در اینجا اهمیت تبیین آن است که بدانیم در تاریخ علم قرن‌های تمدادی با پذیرش مدل «زمین مرکزی» باور داشتند که خورشید به دور زمین می‌چرخد و درباره چرایی این رخداد نیز تبیین عرضه می‌کردند! در مقابل هرچند «خورشیدمرکز» طرفدارانی در سه قرن پیش از میلاد داشت، اما مدل ریاضی آن را در قرن شانزدهم کوپرنیک ستاره‌شناس و کشیش لهستانی پیشنهاد داد. بعدها کیپلر مدل را با مدارهای بیضوی تشریح کرد و گالیله برای این مدل با تلسکوپ دست به مشاهدات تجربی زد. اما اینکه چرا زمین به دور خورشید می‌گردد، با قانون گرانش نیوتون در قرن هفدهم تبیین شد. پس مهم است که تبیین ما از استدلال‌های قوی برخوردار باشد و گرنه قرن‌ها معلمان بشریت برای چرایی گردش خورشید به دور زمین، تبیین‌های خود را داشتند و با تحسین اطر اقیان هم روبه‌رو بودند! زیرا با مدل بطلمیوسی زمین‌مرکزی، پیش‌بینی‌های دقیقتری در نجوم داشتند و همه چیز تا آن زمان درست بود. پس دلیلی برای اشتباه بودن مدل و نظریه خود، و اشتباه تبیین خود نمی‌دیدند. در واقع پیشینیان برای نظر خود تبیین علمی مناسبی نداشتند. درست در آمدن پیش‌بینی‌هایی می‌تواند دلیلی بر درست بودن تبیین باشد زیرا در منطق می‌توان از مقدمات غلط، نتایج صحیح گرفت و لذا این امکان که از مقدمه غلط زمین‌مرکزی نتیجه درستی گرفته شده باشد، باید پیشینیان را با این فرض مواجه می‌کرد که شاید به رغم پیش‌بینی‌های درست در نجوم، مقدمه تبیین آنان یعنی مرکز بودن زمین، غلط باشد. پس در یک تبیین درست و منطقی، مهم‌ترین مسئله، استدلال منطقی است و نه حتی نتایج و پیش‌بینی‌های درست. | [بقیه در صفحه ۲](#)

موشک باران لانه شرارت صهیونیست‌ها

در پی جنایات اخیر رژیم جعلی صهیونیستی و اعلان قبلی مبنی بر بی‌پاسخ نگذاردن جنایت‌ها و شرارت‌های این رژیم منحوس، بامداد یک‌شنبه مرکز راهبردی توطئه و شرارت صهیونیست‌ها در اربیل عراق هدف موشک‌های قدرتمند و نقطه‌زن سپاه پاسداران انقلاب اسلامی قرار گرفت

سپاه: به رژیم جنایتکار صهیونیستی هشدار می‌دهیم، تکرار هر گونه شرارت با پاسخ‌های سخت، قاطع و ویرانگر مواجه خواهد شد

| یادداشت بین‌الملل / پاسخ به وقت حاج قاسم | یادداشت سیاسی / پیام‌های عملیات ویژه اربیل |

|صفحات ۲ و ۱۵|

گفت‌وگو با محمدرضا باهنر، سیاستمدار، برمدار گام دوم انقلاب

حزب است که حکمران خوب تربیت می‌کند

باید دو مجلس داشته باشیم

با کشور دومجلسی و انتخابات حزبی می‌توان ساختار فعلی را تغییر داد

نتیجه نداشتن حزب این می‌شود که احمدی‌نژاد وقتی انتخاب شد گفت من کاری به اصولگرها ندارم و خاتمی وقتی مجلس ششم به یکی از وزرایش رأی نداد گفت این چپی‌ها و اصلاح‌طلب‌ها از جان من چه می‌خواهند!

برخی نمایندگان مجلس، پزشک متخصص و مهندس هستند و ۳۵۰ واحد درس خوانده‌اند اما حکمرانی بلد نیستند. الان ۱۵۰ حزب داریم که در حد یک کاغذ مجوز در جیب آن آقا یا کیف این خانم است. اساساً حال ندارند وارد رقابت انتخابات شوند

مردم، به فکر ساخت‌وسازهای پنج سال بعد و به فکر ۴۰ سال آینده خواهد بود. بجد بگویم در میان مسئولان جز رهبری هیچ‌کس به فکر ۴۰ سال بعد نیست. برخی از این دوستانی که در مجلس هستند بسیار آدم‌های خوب و متدبنی‌اند. اما از نظر حکمرانی سرگروه‌بان یا ستوانند. حزب است که سردارها را تربیت می‌کند

این همه زبانی که متحمل می‌شویم به خاطر منفصل بودن نهاد‌های ما از جمله دولت‌ها از هم است. در حالی که دولت‌های ما باید ادامه‌دهنده و تکمیل‌کننده راه یکدیگر باشند. رئیس‌جمهور ما به فکر چهار سال و هشت سال است؛ نماینده به فکر چهار سال، اما حزبی که می‌خواهد ۵۰ سال در قدرت بماند، به فکر نان امروز

تقریظ رهبری بر «حوض خون» رونمایی شد

مقابل مجاهدان خاموش، بی‌ریا و گمنام احساس بی‌عملی می‌کنم

تقریظ رهبر معظم انقلاب بر کتاب «حوض خون» نوشته و تدوین فاطمه‌سادات میرعالی در بیمارستان شهید کلاتری، مکانی که داستان واقعی اتفاق افتاده است، رونمایی شد. به گزارش خبرنگار اعزامی «جوان» مراسم پاسداشت ادبیات جهاد و مقاومت، روز گذشته در بیمارستان شهید کلاتری اندیشمک از سوی مؤسسه پژوهشی- فرهنگی انقلاب اسلامی برگزار شد. همزمان با این مراسم از تقریظ حضرت آیت‌الله خامنه‌ای بر کتاب «حوض خون» رونمایی شد.

تقریظ رهبر معظم انقلاب بر کتاب حوض خون به این شرح است: بسم الله الرحمن الرحیم اولین احساس پس از خواندن بخش‌هایی از این کتاب احساس شرم از بی‌عملی در مقایسه با مجاهدان این مجاهدان خاموش بی‌ریا و گمنام است. آنچه در این کتاب آمده، بخش ناشناخته و ناگفته‌ای از ماجرای عظیم دفاع مقدس است. باید از بانوی پرکار و صبور و خوش سلیقه‌ای که این کار پرزحمت را بر عهده گرفته و به خوبی از عهده آن برآمده است و نیز از مؤسسه جبهه فرهنگی عمیقاً تشکر شود. | [بقیه در صفحه ۱۶](#)

نظر کارشناسان

راندگان پرخطر را باید نزد روانشناس فرستاد

سردار تیمور حسینی، جانشین رئیس پلیس راهور انتظامی کشور، بنده، راندگی تهاجمی را تعبیر می‌کنم به رفتارهای پرخطر افراد. در راندگی از تکاب برخی از تخلف‌ناشی از رفتارهای پرخطری است که برخی افراد با آن درگیر هستند. بخش قابل توجهی از سوانحی که شاهد هستیم، به ویژه در جاده‌ها و محورهای برون‌شهری ناشی از رفتارهای پرخطر است. ارتکاب تخلف‌هایی مثل سرعت و سبقت غیرمجاز، و مواردی از این دست ناشی از رفتارهای پرخطری است که غالباً به دلیل عجله به وجود می‌آید.

قوانین راهنمایی و راندگی ضعف دارد

میثم حسین پور، باز پرس دادسرای عمومی و انقلاب تهران؛ راندگانی هستند که بی‌توجه به قوانین راهنمایی و راندگی، از خط ویژه یا چراغ قرمز یا حتی خیابان ورود ممنوع عبور می‌کنند و هیچ برخوردی با آنها نمی‌شود. باید با افرادی که در ساعات شلوغ و پرترافیک شهر، از خط ویژه عبور می‌کنند، برخورد جدی‌تری داشته باشیم. این افراد خشمگین وارد خیابان می‌شوند سنگین برای آنها در نظر گرفت، تا کمتر راندگان تصمیم به ارتکاب جرم بگیرند. گاهی اوقات راندگان جرم را از زبانی می‌کنند و می‌بینند که ورود به خط ویژه یا عبور از چراغ قرمز برایشان سنگین تمام نمی‌شود

اولویت با آموزش و فرهنگ‌سازی است

امان‌الله قربانی مقدم، جامعه‌شناس؛ مردم جامعه ما از لحاظ رعایت قانون و مقررات راهنمایی و راندگی یکسان نیستند. هر چه سطح تأخر فرهنگی آنها بیشتر باشد، رعایت قانون و مقررات در آنها کمتر است و آنها تهاجمی‌تر رفتار می‌کنند. به عبارتی هر چه افراد زودتر با فناوری خودرو آشنا شوند، رعایت قانون و مقررات در آنها بیشتر است و کمتر اقدام به راندگی تهاجمی می‌کنند. این فقط مربوط به خودرو نمی‌شود، بلکه در نحوه استفاده از سایر وسایل مانند موبایل و دوچرخه نیز تأخر فرهنگی مؤثر است

خشم در جامعه دست به دست می‌شود

مهدی اسماعیل تبار، روانشناس؛ می‌بینم که یک نفر در بورس سرش کلاه رفته و دیگری فرزندش از دواج کرده اما از عهده مخارج آن بر نمی‌آید. یک نفر از محل کارش تعدیل شده و بیکار مانده‌است و دیگری نتوانسته اجاره‌نامه خانهاش را تمدید کند و فشار روانی زیادی را تحمل می‌کند. این افراد خشمگین وارد خیابان می‌شوند یا پشت فرمان می‌نشینند و معمولاً هنگام «راندگی» یا فعالیت در «فضای مجازی» خود واقعی‌شان را نشان می‌دهند و خشم‌شان را تخلیه می‌کنند | [صفحه ۳](#)

۱۵ اقدام در خاک سعودی با صحنه‌گردانی امریکا

بهبانه‌های آل سعود همچون اتهام گرایش به دیدگاه‌های انحرافی و تعرض به مقدسات در پی اقدام ۸۱ نفر از معترضان، نسه تنها هیچ‌کدام از طرف‌های مقاومت در منطقه را قانع نکرد بلکه آنها ضمن محکوم کردن جنایتی در این ابعاد، ریشه چنین کشتاری را در سیاست‌ها و فرامین واشنگتن دانستند

۴

وزیر صمت:

خودرو مافیادارد!

ما یک شبکه‌هایی داریم که منافع اینها اجازه نمی‌دهد که اتفاقات خوبی بیفتند و منافع‌های شکل گرفته‌است که با منافع مردم هم راستا نیست. وظیفه ما شناسایی اینها و حل مسائل است

۱۵

نشست اروپایی‌ها در لندن برای مقابله با مسکو

کشورهای اروپایی همزمان با ادامه جنگ در اوکراین تحرکات خود را تشدید کرده و با برگزاری نشست‌های منطقه‌ای در تلاشند شکل‌گیری نوعی ائتلاف جدید را در برابر مسکو به نمایش بگذارند. در حالی که حمله روسیه به اوکراین این موضوع را ثابت کرد که ائتلاف‌های نظامی موردنظر غربی‌ها را تأمین کنند، ائتلاف‌های مقطعی و غیررسمی فعلی کشورهای اروپایی نیز چشم‌انداز روشنی از امنیت موردنظر غرب را ارائه نمی‌دهد

۱۰

جایگزینی واژه «مادر» با «فرد زاینده» برای حمایت از تراجنسیتی‌ها!

با گذشت بیش از دو دهه از به رسمیت شناختن همجنس‌گرایی در کشورهای اروپایی و تلاش برای تسری این مسئله به سایر کشورهای و حتی تحت فشار قرار دادن کشورهای که حاضر به پذیرش چنین چیزی نیستند با استفاده از ابزارهای حقوق بشری و دفاع از همجنس‌گرایان، حالا در حمایتی عجیب از این انحراف جنسی انجمن پزشکی بریتانیا دستور داده است تا واژه «مادر» از دایره لغات پزشکی حذف شود! آنها می‌گویند به جای واژه مادر باید از اصطلاح «فرد باردار» یا «فرد زاینده» استفاده شود